

สก๊อปหน้า 1 เดลินิวส์

ต่อจากหน้า 1

ป ระเทศไทยมีการดำเนินการที่ให้ความสำคัญกับเรื่อง “การศึกษา” อย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็มีทั้งที่สัมฤทธิ์ผลแล้ว และยังไม่สัมฤทธิ์ผล ในขณะที่มีการขยับเขยื้อนในระดับนโยบาย มีโครงการต่าง ๆ ด้านการศึกษาจัดตั้งขึ้นมากมายนั้น กับประเด็น “การเข้าถึงการศึกษาของเด็ก” ในไทย ก็ยังมีอุปสรรคอยู่ในหลายพื้นที่...

เมื่อเร็ว ๆ นี้ “สก๊อปหน้า 1 เดลินิวส์” ลงพื้นที่ไปดู โครงการห้องเรียนหย่อมบ้าน ที่ อ.ขุนยวม และ อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อ “สร้างโอกาสในการเข้าสู่ระบบการศึกษาของเด็ก” โดยกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติหรือยูนิเซฟริเริ่มขึ้น และทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐมาตั้งแต่ปี 2548

ดร.รังสรรค์ วิบูลอุปถัมภ์ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา องค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย บอกว่า... แม้อัตราการเข้าเรียนสุทธิของเด็กไทยจะอยู่ที่ระหว่างร้อยละ 94-95 แต่ต้องไม่ลืมว่าก็ **ยังมีเด็กอีกร้อยละ 5 ที่ไม่ได้เข้าเรียน** ซึ่งอัตราสุทธิที่ว่าหมายถึงอัตราการเข้าเรียนสำหรับเด็กในช่วงอายุ 6-11 ขวบที่ควรจะอยู่ในระบบโรงเรียน แต่ก็ไม่ได้ได้อยู่ จากปัจจัยต่าง ๆ โดยแบ่งกว้าง ๆ ได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มเด็กในชนบทห่างไกล กับ กลุ่มเด็กไร้รัฐ-ไร้สัญชาติ ซึ่งห้องเรียนหย่อมบ้านที่ทางยูนิเซฟ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ พยายามทำ คือทำให้เกิดการกระจายการศึกษาออกไป

จากศูนย์กลางให้มากที่สุด ซึ่งต้องยอมรับว่าบางพื้นที่มีข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบปกติ

“อย่างบ้านแม่ลาเก๊ะเหนือ แม่ลาเก๊ะใต้ และดงมะไฟ สภาพการเดินทางเข้า-ออกค่อนข้างลำบาก เพราะเป็นภูเขาสูงชัน ถนนหนทางไม่สะดวก สภาพเศรษฐกิจของประชากรในพื้นที่ก็ถือว่าอยู่ในขั้นต่ำกว่าเส้นความยากจน ทำให้การเข้าถึงการศึกษาคงใช้รูปแบบเดิมไม่ได้ จึงจำเป็นต้องคิดรูปแบบใหม่ขึ้น ห้อง

ห้องเรียน ‘หย่อมบ้าน’ กรณี(การ)ศึกษา แก้ปัญหาเด็กชายขอบ

เรียนหย่อมบ้าน ครูชนเผ่า ก็คือเครื่องมือหนึ่งที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อขจัดปัญหา”

หัวหน้าฝ่ายการศึกษายูนิเซฟระบุต่อไปว่า... ระยะทางและความทุรกันดารเป็นปัญหาของการจัดการการศึกษาสำหรับบางพื้นที่ และเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เด็กขาดทางเลือก ขาดครู ซึ่งในพื้นที่เหล่านี้โอกาสที่จะเห็นภาพผู้ปกครองของมือลูกหลานไปโรงเรียนคงยาก อีกทั้งการปล่อยให้เด็กตัวเล็ก ๆ เดินออกจากบ้านเพื่อเดินทางผ่านพื้นที่เสี่ยงก็คงเป็นความรู้สึกลึกซึ้งที่จะทำให้ จึงจำเป็นต้อง **“จัดรูปแบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น”** รวมถึงด้านบุคลากร

ก็จำเป็นต้องอาศัยครูที่มีความเข้าใจในวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมของท้องถิ่น ซึ่งบุคลากรที่อยู่ในนี้ก็ยังมีทั้งหน่วยงานรัฐ ฝ่ายปกครอง ครูชนเผ่า ชุมชน เด็ก และครอบครัวเด็ก

“เป็นการปฏิรูปให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ คำว่าปฏิรูปก็มีหลายบริบท ในเมืองก็มีทิศทางหนึ่ง ในชนบทก็มีอีกทิศทางหนึ่ง ดังนั้นจุดสำคัญคงไม่ใช่อยู่ที่ของใครดี-ไม่ดี แต่ควรต้องพิจารณาบริบทของพื้นที่เป็นองค์ประกอบ ยูนิเซฟเองก็ไม่ได้

รู้ทุกด้าน เพียงแต่ต้องการชี้ให้เห็นว่าถ้าเราจะจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็กจริงอย่างที่ขอร้องทุกคน ในกระบวนการจำเป็นต้องให้ใครบ้างเข้ามามีบทบาท”

ดร.รังสรรค์ระบุอีกว่า... โอกาสที่จะทำให้เกิด “รัฐในอุดมคติ” นั้น คือการ “ลดช่องว่างและขยับความต่างของการศึกษาระหว่างเด็กไทยให้แคบลง” ซึ่งการดำเนินการคงไม่สามารถสำเร็จได้ในชั่วข้ามคืน แต่ก็น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีหากรัฐและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจหันมาให้ความสำคัญและจริงจังมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาเกี่ยวกับคนที่มีความสามารถในการตัดสินใจ

ในเรื่องเหล่านี้ ดร.รังสรรค์เห็นว่า... อันดับหนึ่ง...เกิดจากความไม่ทราบสภาพปัญหาที่แท้จริง เนื่องจากสภาพข้อเท็จจริงที่ถูกนำเสนออาจไม่ครบถ้วน ทำให้ไม่ทราบว่าแต่ละพื้นที่มีปัญหาเล็กน้อยแค่ไหน อันดับที่สอง...คือความไม่เข้าใจต่อบริบทในพื้นที่

ดังนั้น สิ่งที่รัฐควรทำคือส่งเสริมให้หน่วยงานการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สำรวจจริงจังว่ามีเด็กที่ไหนอีกที่ยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษา เพราะการกำหนดนโยบายที่จะได้สัมฤทธิ์ผล ข้อมูลต้องแน่นและชัดเจน ประการต่อมาคือเรื่องความเข้าใจ การสร้างกรอบนโยบายก็ควรเอื้อต่อการทำงานของคนที่พื้นที่ได้ด้วย

“บางครั้ง การรวมศูนย์ที่ออกมาจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียวอาจไม่ตอบสนองต่อการศึกษาในพื้นที่ เพราะแต่ละพื้นที่ก็มีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างกัน ดังนั้น การปฏิรูปให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้จริง ๆ ควรเป็นการศึกษาแบบยืดหยุ่น ทั้งเรื่องงบประมาณ แนวทาง รวมถึงสื่อพื้นฐานในการเรียนการสอน วิธีการจัดการปัญหาด้านการศึกษาจึงไม่ควรคิดแบบวิธีการสร้างถนน คือคิดแต่เพียงว่าเมื่อมีการสร้างถนนหลาย ๆ สาย เด็กชาวบ้านก็จะมีรายได้จากการสร้างถนน แต่ต้องมองให้ครบองค์รวม ทั้งการศึกษา สภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดการตอบสนองต่อชุมชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน...”หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ยูนิเซฟกล่าว

และนี่ก็เป็นเงาสะท้อนปัญหาของเด็กในถิ่นไกลชายขอบทั้งหมดที่มวลประเด็นก็คงมิใช่จะมุ่งโจมตี-กล่าวหาใคร แต่เป็นการทำ-การคิด-การพูด...เพื่อร่วมขจัดปัญหา !!!